

Burgerschap is geen vak apart

Moet godsdienst of zedenleer plaatsmaken voor een vak burgerschap? Neen, zegt CREVITS

- ▶ Franstalig basisonderwijs start in september met vak burgerschap
- ▶ Veertig Vlaamse scholen testen Europees kader
- ▶ Minister plaatst debat binnen eindtermen

Patrick VERSTUYFT

De partijen PS en cdH schreven in hun regeerakkoord 2014-2019 voor de Franse Gemeenschapsregering de intentie neer om in het officiële net vanaf het eerste jaar basisonderwijs geleidelijk een gemeenschappelijk vak burgerschap in te voeren ter vervanging van een uur godsdienst of zedenleer en dat met respect voor de principes van de neutraliteit. Het vak moet leerlingen democratische waarden bijbrengen evenals de universele waarden van de Rechten van de Mens, samenlevingsnormen en een historische benadering van de diverse godsdiensten en de vrijzinnige gedachte. De hervorming mag, zo voegt het regeerakkoord eraan toe, geen banen kosten.

Joëlle Milquet (cdH) moest als de minister van Onderwijs in de Franse Gemeenschap de operatie uitvoeren, maar intussen is ze van het politieke toneel verdwenen en wordt ze op Onderwijs opgevolgd door partijgenote Marie-Martine Schyns. Terwijl Milquet de invoering van het vak burgerschap beperkte tot het officiële Franstalige onderwijs, wil haar partijvoorzitter Benoît Lutgen een eind verder gaan. Hij wil in alle onderwijsnetten in de Franse Gemeenschap een van

de uren godsdienst vervangen door een les burgerschap. Bijgevolg ook in het vrije net, bevestigde hij begin vorig jaar voor de RTBF-radio. Voor de cdH-voorzitter kunnen de uitvoeringsbepalingen nog worden aangepast in functie van de netten, maar zullen alleszins alle leerlingen de lessen moeten volgen. In het interview beklemtoonde hij nog dat „geen enkele godsdienst zijn wet mag opleggen”.

Sindsdien keurde het parlement van de Franse Gemeenschap op 21 oktober 2015 het ontwerp van decreet goed ter organisatie van het vak opvoeding tot filosofie en burgerschap. Aldus komt er vanaf 1 september 2016 in het officiële gesubsidieerde basisonderwijs en vanaf 1 september 2017 in het officiële middelbare onderwijs verplicht wekelijks een uur burgerschap in de plaats van een van de wekelijkse twee uren godsdienst of zedenleer.

„Debat staat los van de discussie over de plaats van levensbeschouwing in ons onderwijs”

In Vlaanderen loopt al enige tijd een soortgelijke discussie. Onder meer de vzw LEF (Levensbeschouwing, Ethiek, Filosofie), pleit voor de invoering van „een onafhankelijk, verplicht en algemeen vormend vak over levensbeschouwing, ethiek, burgerschap en filosofie in alle jaren en netten van het Vlaamse leerplichtonderwijs”. Sommige politieke partijen hebben daar oren naar.

In het licht van de recente teruuraanslagen en de strijd te-

gen de radicalisering van jongeren laait de discussie weer op. Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V) maakte op 13 april in het Vlaams Parlement al duidelijk dat ze een debat over een vak burgerschap loskoppelt van „de hele discussie over de plaats van levensbeschouwing in ons onderwijs”. Zij is een vak burgerschap niet ongenegen, maar niet 'ter vervanging van'. In het parlement verwees ze naar de bijeenkomst van de onderwijsministers van de Raad van Europa daags voordien. Toen maakten Crevits en haar collega's de afspraak een uniform, gelijksoortig Europees kader voor burgerschap en democratische waarden in het onderwijs te lanceren. „Het gaat om twintig kerncompetenties: waarden, attitudes, vaardigheden en kennis (kritisch denken), van Reykjavik tot Athene”, zei de minister. Meer dan 1.200 leerkrachten en experts werkten aan dat Europees kader. Minister Crevits wil het volgend schooljaar in Vlaanderen laten uittesten door veertig leerkrachten en lerarenopleiders.

Hoe dat concreet moet gebeuren, wordt samen met de Vlaamse Onderwijsraad uitgewerkt. Voor de minister passen die competenties inzake burgerschap in de actualisatie van de eindtermen waarover de commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement zich buigt. Of dat burgerschap thuis hoort in een vakgebonden of een vakoverschrijdende eindterm, moet het parlement uitklaren, maar het staat, wat de minister betreft, los van de plaats van godsdienst of zedenleer in ons onderwijs.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Sociaal gelovig

„Morgen is het Hemelvaart, de dag waarop katholieken *Rerum novarum* herdenken. Die encycliek, waarin paus Leo XIII de sociale leer van de Kerk vormgaf in het vroege industriële tijdperk, dateert van 1891 en is dus nu 125 jaar oud. De christelijke werknemersbeweging zal die verjaardag ongetwijfeld met de nodige luister vieren.

Hoe belangrijk *Rerum novarum* ook was, het sociale denken van de Kerk is veel ouder dan die encycliek. Het zit eigenlijk al diep ingebakken in het evangelie. De boodschap van Jezus Christus was door en door sociaal. De evangelist Matteüs citeert bijvoorbeeld een forse toespraak waarin Jezus aankondigt dat de mensen finaal zullen worden beoordeeld op wat ze voor anderen doen: „Ik had honger en jullie hebben Me te eten gegeven, Ik had dorst en jullie hebben Me te drinken gegeven, Ik was vreemdeling en jullie hebben Me opgenomen. Ik was naakt en jullie hebben Me gekleed, Ik was ziek en jullie hebben naar Me omgezien, Ik zat in de gevangenis en jullie kwamen naar Me toe.” Jezus voegt daar nog aan toe: „Alles wat je voor één van deze minste broeders van Mij hebt gedaan, heb je voor Mij gedaan” (Matteüs 25, 31-46).

Klare taal. Nochtans wordt het sociale luik van het christelijke geloof soms wat stiefmoederlijk behandeld. Enkele maanden geleden schrok ik toen ik een priester in zijn homilie hoorde stellen dat de sociale kant van het geloof niet de kern is, maar veeleer iets wat erbij hoort om het geloof te kunnen verspreiden. Ik was niet de enige die toen de wenkbrauwen fronste.

Het heeft immers geen enkele zin om ons geloof te scheiden van ons gedrag. Jezus en zijn leerlingen verspreidden niet enkel het woord, ze voegden daar ook daden aan toe. Die daden waren allereerst gericht op kwetsbare mensen, die nood hadden aan een flinke portie hulp en begrip. Al tweeduizend jaar lang wordt die traditie voortgezet door christenen in de hele wereld.

Het sociale gelaat van het geloof gaat trouwens veel verder dan liefdadigheid. Het volstaat niet om her en der een aalmoes uit te delen. Christenen geloven dat alle mensen uniek en gelijkwaardig zijn. Iedere mens heeft fundamenteel recht op een onaantastbare waardigheid. We zijn geboren met onze eigen talenten en we zijn geroepen om die naar best vermogen te ontwikkelen. Dat betekent dus ook dat we daadwerkelijk de kans moeten krijgen om dat te doen.

Daarom legde de Kerk een sterk parcours af in het emanciperen en verheffen van mensen. Haar sociale actie mag niet betuttelend zijn, maar moet erop gericht zijn mensen daadwerkelijk sterker te maken. Ironisch genoeg is de Kerk daar soms zelf het slachtoffer van, want veel geëmanciperde mensen keren haar de rug toe. Dat mag echter nooit een belemmering zijn om mensen te blijven optillen, op zoek naar de ontplooiing van hun mogelijkheden.

Om die redenen is *Rerum novarum* ook in onze moderne tijd nog een feest waard. Het is goed dat we op Hemelvaart jaar na jaar eraan herinnerd worden dat christenen geroepen worden om een sociaal rechtvaardige samenleving na te streven. En al kan de concrete invulling daarvan tot meningsverschillen leiden, de doelstelling moet telkens weer herhaald worden. Zo geven we jongere generaties niet de illusie dat de sociale strijd een voorbijgestreefd restant uit een ver verleden is. Elk tijdperk heeft zijn eigen sociale uitdagingen. Vandaag moeten we onder meer op onze hoede zijn voor een samenleving waarin een deel van de bevolking het gevoel heeft niet meer mee te kunnen, economisch, technologisch of maatschappelijk.

Wie woord en daad probeert te scheiden, heeft pijnlijk weinig begrepen van het evangelie. De sociale kant van het geloof is geen optioneel extraatje, maar maakt deel uit van de wezenlijke kern van ons christendom. Laten we dat niet uit het oog verliezen. ”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Burgerschap is een competentie en behoort voor minister Crevits tot de eindtermen. © Belga Image